

İstanbul ve Hamburg Metropolitan Yönetim Modellerinin Karşılaştırmalı Analizi

Comparative Analysis of Istanbul And Hamburg Metropolitan Management Models

Kemal Yaman¹, Kezban Böyükylmaz²

¹Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, kyaman@gmail.com, Orcid Id: 0000-0001-9844-4264

²Doktora Öğrencisi, Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, nonstanperle@hotmail.com, Orcid Id: 0000-0002-9863-8816

MAKALE BİLGİSİ

Anahtar Kelimeler

Büyükşehir Belediyesi,
Hamburg,
İstanbul,
Metropolitan Yönetim

Makale Geçmişi:

Geliş Tarihi: 14 Ocak 2021
Kabul Tarihi: 20 Mart 2021

ARTICLE INFO

Keywords

Metropolitan Municipality
Hamburg,
Istanbul,
Metropolitan Administration,

Article History:

Received: 14 January 2021
Accepted: 20 February 2021

ÖZET

Dünyada metropolitan yönetim alanı uygulamaları nüfusun ve sanayileşmenin artmasıyla birlikte önem kazanmıştır. Bu nedenle iyi bir yönetimin sisteminin gerçekleştirilebilmesi amacıyla gerek dünyada gerekse Türkiye'de iyi uygulamaların belirlenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda iyi metropoliten uygulamalarının yaygınlaşması için karşılaştırmalı araştırmaların yapılması önem arz etmektedir. Bu çalışmada, İstanbul ve Hamburg metropoliten alanları ekonomik ve demografik kriterler yanında başkan seçim yöntemi ve görev süresi, ilçe sayıları, metropoliten yönetim modeli vb. gibi değişkenler açısından karşılaştırılmıştır. Sonuçta; nüfusu ve bulunduğu bölge açısından her iki kentte de ortak ve farklı noktalar bulunduğu, belediye başkanı Hamburg'da belediye meclis üyelerince, İstanbul'da ise doğrudan halk tarafından seçildiği, İstanbul'un 1984, Hamburg'un ise 2012 yılında metropoliten alan olduğu, İstanbul merkezi bütçeden %6 pay alırken Hamburg'un %15,5 pay aldığı tespit edilmiştir. Her iki şehirdeki metropoliten alanın yönetim biçiminin iki kademeli sistemi olması aralarındaki benzer özelliklerden biridir.

ABSTRACT

In the world, the metropolitan administration applications have gained importance due to increasing population and industrialization. Therefore; both in the world and Turkey, successful applications are required to be specified in order to realise a successful administration system. In this context, it is important to make comparative researches to spread the successful metropolitan applications. In this study, Istanbul and Hamburg metropolitan areas have been compared in terms of not only economical and demographic criterias but also the criterias such as mayor's selection method and its term of office, district numbers, metropolitan management model, etc. As a result, in terms of their populations and the regions that they are located into, these have been founded that both cities have common and different features. The mayor is selected by municipality assembly members in Hamburg while s/he is selected directly by the community in Istanbul. Istanbul became metropolitan area in 1984 andn Hamburg in 2012. Istanbul takes %6 share from the budget while Hamburg takes %15,5 share. One of the common features between them is that the metropolitan area administration system in both cities is a two-stage system.

Türkiye'de ve dünyada metropoliten alan sayıları her geçen gün artmaktadır. Metropoliten alanların yönetimlerinin niteliği bir ülkenin genel ve taşra yönetimini doğrudan doğruya etkilemektedir. Bu nedenle karşılaşılan problemlerin rahatlıkla çözülebilmesi ve iyi bir yönetimin gerçekleştirilebilmesi için gerek dünyada gerekse Türkiye'de iyi uygulamaların belirlenebilmesi gerekmektedir. Bu amaçla daha iyi uygulanan metropoliten yönetim modellerinin incelenerek karşılaştırmasının yapılması gerekmektedir. Bu çalışmanın da amacı Almanya ile Türkiye metropoliten yönetim uygulamalarını Hamburg ve İstanbul metropoliten yönetimleri örneğinde karşılaştırmalı olarak incelemektir.

Metropoliten alan “nüfusun yoğun olduğu ve ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan bölgenin merkezi olarak kabul görebilecek kent ya da kentlerin tamamının oluşturduğu bütün “(Görmez, 1993:19; Gül ve Batman, 2016:9) ya da metropoş olarak adlandırılan büyük ölçekli yerleşim yerlerinin bulunduğu alan olarak tanımlanmaktadır (Eryiğit, 2017:131). Başka bir tanıma göre tarafından yapılmıştır. Buna göre mertropoliten alan “merkezde önemli bir nüfusu barındıran ve bu merkez ile yüksek derecede sosyal ve ekonomik entegrasyonu bulunan mücavir alan nüfusuyla birlikte birden çok alt yerel yönetimi kapsayan alan “olarak tanımlanmaktadır (Kahn, 2006’dan aktaran Eken vd. 2020)

Dünya genelinde metropoliten alanların yönetim biçimleri incelendiğinde dört farklı model ortaya çıkmaktadır. Bunlar tek kademeli, iki kademeli, gönüllü işbirliği ve özel amaçlı yönetimler olmak üzere dört ana gruba ayrılmaktadır. Metropoliten Belediyeler kurumsal yönetim modelleri açısından da Belediye Başkanı-Meclis Modeli, Profesyonel Yönetici-Meclis Modeli ve Komisyon Modeli olmak üzere üç ayrı türde değerlendirilmektedir (Eken vd. 2020, s.16-22). Bu çalışmada incelenen metropoliten alanların bu özellikleri de açıklanacaktır.

2018 yılı verilerine göre dünya nüfusunun %55,3’ü şehirlerde, %23’ünü oluşturan 1,7 milyar insan, nüfusu bir milyonun üzerindeki 548 şehirde yaşamaktadır (UN, 2018, s. 2). Bu nedenle özellikle metropol kentlerin yönetimi ile ilgili çalışmalar her geçen gün daha da önemli hale gelmektedir. Siyasi, sosyal ve ekonomik değişimler kentlerin yönetim şekillerini de etkilemektedir (Oktay, 2016, s.49).

Ülkelerin benimsedikleri yönetim biçimi yerel yönetimlerin ve ülke yönetiminin gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Federal ve üniter yönetim yapılarına sahip ülkelerde yerel yönetim sistemleri farklı olabildiği gibi, benzer federal yapıdaki ülkeler arasında da yerel yönetim sistemleri farklılıklar gösterebilmektedir. Bunun temel nedeni, ülkelerin geçmişten itibaren sahip oldukları kültürel birikimleri ve idari yapılarının farklı oluşudur. Yerel yönetim sistemleri yönünden ülkeler farklı yönetimler yürütmektedirler. Bu esnada ülkelerin genel yönetim özellikleri önemlidir ve yerel yönetimleri de bu özelliklerinden etkilenmektedir (Batal, 2010, s.1). Almanya Avrupa ülkeleri içerisinde en köklü yerel yönetim sistemine sahiptir. Bu konuda Türkiye ile Almanya birbirinden farklı özelliklere sahiptir (Güneş, 2009, s. 146).

Genelde Almanya ve Türkiye kamu yönetimi, metropoliten alan yönetimlerin veya yerel yönetimlerinin karşılaştırıldığı çalışmalar incelendiğinde Batal (2010)’ın Almanya ve Türkiye Yerel Yönetim Yapısını karşılaştırmalı olarak incelediği ve Federal Almanya yerel yönetim sisteminin dünyada örnek alınan modeller arasında olduğunu belirttiği ancak metropoliten yönetim sistemine değinmediği görülmüştür. Gül ve Batman (2013) ABD, Fransa ve Türkiye’deki metropoliten yönetim modellerini araştırmışlar ve Fransa’daki metropoliten alan yönetimlerinin Amerika’daki metropoliten yönetsel yapılarla benzeştiğini, Türkiye’de ise özellikle 6360 sayılı yasa ile yerel dinamiklerin görüşü alınmadan uygulamaya geçildiğini ortaya koymuşlardır. Güneş (2009) Almanya’da yerel yönetimlerin eğitimden sağlığa, sosyal hizmetlerden, günlük bakım merkezlerinin finansmanına kadar birçok alanda faaliyette bulduklarını, Türkiye’de ise merkezi yönetimin gölgesi altında kalarak merkezi yönetimin boşalttığı alanları doldurduğunu belirtmektedir. Yaman ve Aydın (2018) Paris ve İstanbul metropoliten alan yönetimlerini inceledikleri çalışmalarında, Paris belediye başkanının meclise karşı, İstanbul belediye başkanının ise meclise karşı doğrudan bir sorumluluğu bulunmadığını, Topçuoğlu ve Yaman (2017) Varşova ve İstanbul metropoliten yönetimlerinin dikey koordinasyona dayalı büyükşehir yönetimi modelini, Delhi’nin ise koordinasyona dayanmayan bölünmüş bir büyükşehir yönetimi örneğini benimsediğini, Comba ve Yaman (2016) ise Leeds metropoliten yönetiminin üniter kademeli bir sisteme, Eskişehir Büyükşehir Belediyesinin iki kademeli bir yapıya sahip olduğunu belirtmiştir. Eken, Köseoğlu ve Tuzcuoğlu (2020) farklı dünya ülkelerindeki metropoliten alan modellerini incelemişler ve sistematik bir sınıflandırma yapmışlardır. Çelikyay (2010) Londra ve İstanbul metropoliten yönetim modellerini karşılaştırmalı incelediği çalışmasında İstanbul’da güçlü başkan güçsüz meclis, Londra’da ise güçsüz başkan, güçlü meclis modelinin etkin olduğunu bildirmektedir. Konuya ilişkin literatür incelendiğinde karşılaştırmalı metropoliten yönetimler konusunda yeterli çalışmaya rastlanmamış olup özellikle Hamburg ve İstanbul örneklerinin ele alındığı bu araştırmanın önemli bir boşluğu doldurması beklenmektedir.

1. ALMANYA VE HAMBURG

Bu bölümde Alman kamu yönetimi ile yerel yönetim sistemi genel hatları ile tanıtılacak ve Hamburg metropoliten alan yönetimi hakkında kısa bilgiler verilecektir.

1.1. Almanya Kamu Yönetimi Sistemi

Almanya Dünya’nın en gelişmiş ülkelerinden biridir. Aynı zamanda Avrupa Birliği’nin kurucu üyeleri arasındadır ve "Avrupa’nın lokomotifini" olarak görülmektedir. 1990 yılında Doğu ve Batı Almanya’nın birleşmesiyle bugünkü Birleşik Almanya yapısına kavuşmuştur ve Federal bir Cumhuriyet yapısındadır (Aydın, 2018, s. 307). Almanya’da toplamda 80 büyük (nüfusu 100.000’in üzerinde) ve 614 orta büyüklükte (20.000 ile 99.999 arası) kent bulunmaktadır. 2018 verilerine göre Almanya’da halkın %77,31’i kentlerde yaşamaktadır (Trading Economics, 2018).

1949 yılından itibaren Almanya, Federal Demokratik Parlamenter sistemi ile yönetilmektedir. Almanya yönetim sistemi; cumhuriyet, federalizm, demokrasi, hukuk ve sosyal devlet ilkelerine dayanmaktadır. Ülkenin siyasal sistemi ve devlet yapılanması ile ilgili bu ilkeler anayasanın 20., 24., 25. ve 28. maddelerinde güvence altına alınmıştır (Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası, 2014).

Devlet'in başkanlık görevini Federal Cumhurbaşkanı yerine getirmektedir. Cumhurbaşkanı siyasi bir karar alma yetkisi bulunmadan devleti temsil etmekte olup, bir icra organı olmayıp resmi tören ve karşılmalarda iyi niyetli büyükelçi gibi sembolik görevleri yerine getirmektedir. Cumhurbaşkanı, parlamentoda kabul edilen yasaları ilan eder, Başbakanın isteğine bağlı olarak Bundestag'ı yani Parlamentonun alt meclisini fesheder ve iktidar partisinin isteği üzerine Şansölye'yi (Başbakan) atama ve görevden alma yetkilerine sahiptir. Cumhurbaşkanı, tüm Bundestag üyeleri ile eyalet yasama meclislerinden aynı sayıdaki üyelerden oluşan özel bir Federal Meclis tarafından beş yıllığına seçilmekte ve süresi bitiminde bir kez daha göreve gelebilmektedir. Bunun yanında, Federal Almanya Cumhuriyetinde Şansölye kalıcı, uzun ömürlü ve güçlü bir yönetim geleneğine sahiptir (Roskin, 2014, s. 220).

Almanya'da devlet örgütlenmesi sisteminde en önemli anayasal ilke federalizmdir. Anayasanın 20. ve 28. maddelerine göre federalizm ilkesinin özünde, devlet örgütlenmesinde yönetimin iki temel düzeye ayrıldığı belirtilmektedir. Birincisi merkezi yönetim düzeyi (Bundesverwaltung) ve diğeri ise eyalet yönetim (Landesverwaltung) düzeyidir. Alman anayasasının federalizm ilkesi ve tarihten getirdiği gelenekleri doğrultusunda Alman yönetim sisteminde ön plana çıkmaktadır (Akin, 2013, s. 373).

Federal merkezi yönetim, Alman yönetim sisteminde merkezi yönetimine denktir. Esasında federal yapıya sahip Alman yönetim sistemini için üniter bir merkezi hükümet ile ona bağlı taşra örgütlerine dayalı bir taşra örgütlenmesi olarak kabul etmek doğru değildir. Bunun nedeni Almanya'da eyalet yönetimlerinin, hem yasama yürütme içindeki görevleri hem de yönetsel yapıdaki etkinlikleri yönünden ağırlıklı bir yere ve özerkliğe sahip olmalarıdır. Her bir eyaletin kendine has yasama ve yürütme organları, yerel yönetimlerin ise yerel kamu hizmetlerinin görülmesinde geniş özerkliği ve yetkileri bulunmaktadır (Akin, 2013, s. 374).

Almanya'da yasama gücü iki meclis tarafından yürütülmektedir. Bunlar, Federal Meclis ve Federal Konsey (Erkul, Kara ve Şimşek 2016, s. 42). Federal Meclis, Almanya'nın en yüksek yasama organıdır. Federal meclis'in en az 598 üyesi bulunmakta olup seçim sisteminin gereği olarak bu sayı artabilmektedir. Nitekim 2017 yılı seçim sonuçlarına göre Eyalet Meclisi 709 üyeye ulaşmıştır (Almanya Federal Meclisi, 2018). Bu üyeler genel, doğrudan, serbest ve gizli oyla seçilmektedirler. Ayrıca Federal meclis başkanı seçmekte, yasaları yayınlamakta ve hükümeti denetlemektedir (Erkul vd. 2016, s. 42). Milletvekilleri dört yılda bir seçilmekte olup gerektiğinde erken seçim de yapılabilmektedir. Vekillerin görevi Alman halkını en iyi şekilde temsil etmektir. Seçimlerde, nispi temsil sistemi kullanılmaktadır. Federal Meclis'i güçlü yapan ise komisyon çalışmalarıdır. Oturumların çoğunluğu gizli yapılmaktadır. Kabinenin her bir bakanlığı ile ilgili bir komisyon bulunmakta ve bundan ilgili bakan sorumlu olmaktadır (Roskin, 2014, s. 223).

Federal Konsey ise Alman Parlamentosunun eyaletleri temsil eden en üst meclisidir. Konsey 69 üyeden oluşmaktadır. Ne kadar küçük olursa olsun her Alman eyaleti en az üç üyeye sahiptir. Bu sayı her eyaletin nüfusuna göre değişmek üzere 4, 5 ya da 6 olabilir. Her bir eyalet kendi üyelerini belirlemede ve genellikle eyalet hükümetinin kabine üyesi de olan Eyalet Meclisi'ne seçilmiş üst düzey görevlileri, Federal Meclis'e göndermektedir. Bunlar faklı partilerden olabilirler fakat her Federal Meclis üyesi bireysel ya da partiler olarak değil bir blok halinde oy kullanmaktadırlar. Onlar partilerini veya kendilerini değil eyaletlerini temsil etmektedirler (Erkul vd. 2016, s. 42-43; Akıncı ve Yavuzylmaz, 2018, s. 423-424).

Almanya'da hükümetin idari yapısı, Federal meclis tarafından seçilen ve meclise karşı sorumlu olan başbakan ile bakanlar oluşturmaktadır. Kabinayı seçimlerde çoğunluğu elde eden partinin lideri kurmakta ve başbakanlık görevini üstlenmektedir. Almanya sosyal bir hukuk devleti olup siyasi yapılanmada kuvvetler ayrılığı ve yürütmenin yargıya karşı sorumluluğu ilkesi esastır. Anayasa her bir vatandaşın temel hak ve özgürlüklerini, insan haklarını güvence altına almaktadır (Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası, 2014).

Yargı sisteminin başında Federal Anayasa Mahkemesi bulunmaktadır. Federal Anayasa mahkemesi, yasaların federal anayasaya uygunluğunu denetlemek, federal devlet ile eyaletler ya da federal organlar arasında uyumsuzlukları çözümlenmekle görevlidir. Almanya'da genel yargıdan idari yargı ayrı tutulmuştur. Adli yargı mahkemeleri, federal düzeyde ve eyalet düzeyinde yer almaktadır. İdari yargı, idari iş ve işlemlerden kaynaklanan hukuki anlaşmazlıklara bakmaktadır. Ancak Türkiye'den farklı olarak memurlar için idari yargı bulunmamaktadır (Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası, 2014, s. 79-81; Aydın 2018, s. 309).

Federal Almanya devletinde hem federal yönetimin hem de 16 farklı eyaletin kendilerine has yetki alanları bulunmaktadır. Eyaletler, iç güvenlik, eğitim, kültür, yükseköğretim ve yerel yönetimler alanında özerk kararlar alabilmektedirler. Eyaletler

yönetimleri kendi yasalarının yanında federal yasaları da uygulamaktadırlar. Eyaletler Federal mecliste temsil edilmeleri nedeniyle federal alanda yaşamaya da doğrudan katılma fırsatına sahip olmaktadır (Facts About Germany, 2019, s. 6).

Her Eyalet Yönetimi kendi yasama ve yürütme organlarına sahiptir. Yönetimsel yapıda hem örgütlenmeleri hem de yerine getirdikleri veya uyumlu bir şekilde yürüttükleri kamu hizmetleri yönünden ağırlıklı bir yapıya sahiptirler. Yönetimsel yapıları ve örgütlenmeleri yönünden eyaletler çeşitlilik göstermekte ve birbirine benzememektedirler. Büyük, küçük ve kent olarak üçe ayrılmaktadırlar. Büyük eyaletler bölge yönetimlerine de sahiptirler ve bu bölge yönetimlerine eyalet yönetimlerinin taşra örgütü de denilmektedir. Büyük eyaletlerin sayıları üç ila sekiz arasında değişen bölgelerinde ortalama bir milyonu aşkın nüfus yaşamaktadır. Küçük eyaletlerde ise böyle bir bölge yönetimi bulunmamaktadır. Fakat kent eyaletlerde aynı görevi yerine getiren kent bölgeleri vardır. Her bir eyalet kendi yasama organına, bakanlar kuruluna ve bakanlık örgütlerine sahiptirler. Yasama yetkisi federal parlamentonun görevi olup eyalet parlamentoları ise genellikle eğitim, kültür, iç güvenlik ile ilgili konularda yasa çıkarma yetkisine sahiptirler. Eyalet yönetimlerince çıkarılan yasaların uygulanması ise eyalet yönetimlerinin elindedir (Akın, 2013, s. 376-377).

Eyaletlerde genellikle ortak olarak bulunan işleri, maliye, adalet, eğitim, ekonomi, çalışma ve sosyal güvenlik gibi bakanlıklardır. Bazı eyaletlerde ise çevre bakanlıkları da kurulmuştur. Eyaletlerdeki yönetim örgütü, bakanlıklardan ve bunlara bağlı kamu kurumlarından oluşmaktadır. Eyalet yönetim birimleri içinde de federal yönetime benzeyen kurum ve kuruluşlar yer almaktadır. Bunlar; dolaylı eyalet yönetimi ile dolaysız eyalet yönetimi uygulamalarını içermektedir. Bu yönetim kademelerinin yetki ve görevleri buldukları eyaletin coğrafi sınırlarını kapsamaktadır. Eyalet yönetiminde anayasanın 28. maddesinde evrensellik ve tam yetkililik ilkesi gereğince yerel yönetimler yerelde ve yasayla farklı bir biçimde düzenlenmemişse her alanda yetkili ve görevlidirler (Uzun, 2003, s. 659).

1.2. Almanya Yerel Yönetim Sistemi

Almanya'da eyaletlerden sonraki idari yapılanmayı sırasıyla ilçeler, beldeler veya ilçeden bağımsız hareket eden şehirler (kreisfreie Städte: kent-ilçe) oluşturmaktadır. Hamburg, Bremen ve Berlin birer şehir eyaletleri konumundadırlar ve kendi içinde idari açıdan farklı bölümlere ayrılmışlardır. Eyaletlerin kendilerine has yasama, yürütme ve yargı organları bulunmaktadır. Eyaletler aynı zamanda yerel yönetimlerle ilgili düzenleme yapma yetkisine de sahiptirler (Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası, 2014). Yerel Yönetimler, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde önemlidirler. İlçeler, temelde bir yerel yönetim birimidir ve genel yönetimin bir parçası olarak da bazı hizmetleri yerine getirmektedirler. Nitekim, yerel hizmetlerin yerine getirilmesinde ilçeler, yasalar çerçevesinde belediyelerle iş birliği içinde ve yardımlaşarak hizmetlerin her yerde aksamadan yerine getirilmesi işlevini yürütürler (Akın, 2013, s. 377).

Kamu hizmetlerinin sunma sorumluluğu federal devlet, eyaletler ve geniş yetkilerle donatılmış yerel yönetimler arasında paylaşılmaktadır. Genel hizmetleri veren kamu yönetimi kademeleri ise federal eyalet yönetimleri, bölge yönetimleri ve ilçe yönetimleridir. İlçe, genel (merkezi=federal) yönetimin bir parçası olduğu gibi esasında bir yerel yönetimdir. Ancak bölge ve ilçeden bağımsız belediye adında yerel yönetimler de bulunmaktadır. Yerel yönetimler standart bir yapı ve ölçekte olmadıkları gibi, görev ve sorumlulukları da farklı olabilmektedir (Aydın, 2018, s. 378).

1.2.1. İlçeler

Almanya'da ilçeler hem bir yerel yönetim birimi olarak hem de federal ya da eyalet yönetiminin bir parçası olarak kabul edilmektedir (Erkul vd., 2016, s. 47). 1965-1977 yılları arasında yapılan "Alan Düzenleme Reformu"ndan sonra ilçe sayısı 237'e inmiş ve ortalama nüfusları 170.000 olmuştur. Almanya'da ilçelerin nüfus büyüklükleri farklılık göstermekle beraber, nüfusu 100.000'in altında olan ilçeye pek rastlanmamaktadır. Kamu hizmetlerinin önemli bir kısmını bölümü ilçeler ve belediyeler tarafından icra edilmektedir. Belediyelerin genel sorumluluk alanından daha fazlasını yüklenmiş olan ilçeler, birden çok belediyeyi kapsar ve bu bölgelerdeki temel yerel yönetim hizmetlerini üstlenmişlerdir (Ulusoy 2001, s. 63-64'den aktaran: Akıncı ve Yavuzylmaz, 2018, s.429-430)

İlçelerin yönetim organları İlçe Meclisi, İlçe Encümeni ve İlçe Yöneticisidir. Bu organlar her eyalette bulunmamaktadır. İlçe meclisinin seçimleri beş yılda bir yapılmaktadır. İlçe meclisi ilçenin karar organıdır. Aynı zamanda ilçe meclisi, ilçe hizmetlerini yerine getirecek kurumların başına gelecek çalışanları atamakta ve yürütme görevini yerine getiren ilçe komisyonunu seçmektedir. İlçe yöneticisi ise meclisin ve komisyonun aldığı kararları uygulamakta ve merkezi yönetimin kararlarını yerine getirmektedir. Merkezi yönetimin belediyeler üzerindeki yerindelik denetimini de yapmaktadır. Eyaletler arası farklılaşmakla beraber bazen halk tarafından doğrudan seçilmekte, bazen de merkez tarafından atamakta, bazen ise ilçe meclisince göreve getirilmektedir. Görevleri üç ana grupta toplanmaktadır. Bunlar ilçenin özerk yerelde yürüttüğü, merkezi yönetimin yönlendirmesiyle yürüttüğü ve ilçenin eyalet yönetiminin taşra yönetimi olarak yürüttüğü görevlerdir. Özerk yerel yönetim alanında zorunlu ve isteğe bağlı olarak görevlerini yerine getirmektedir. Bunlar arasında yol, hastane, huzur evleri, müze yapımı, toplu taşımacılık ve çevre temizliği vb. gibi görevleri bulunmaktadır. İlçelerin zorunlu olarak yerine getirmesi gereken görevleri ise yasalarda yer alan merkezi yönetimin yönlendirilmesiyle tüzel ve yerindelik denetimi yapılabilen

görevlerdir. İlçeler, doğrudan ilçe yöneticisinin sorumlu olduğu toplumsal nitelikte kültürel, sportif görevlerin yanında afet hizmetleri, yabancılarla ilgili hizmetler, yapı denetimi, belediyelerin tüzel denetimi gibi görevleri eyalet adına ilçelerde yerine getirmektedir (Karaer 1990, s.188'den aktaran Akıncı ve Yavuzylmaz, 2018, s. 430-431).

1.2.2. Belediyeler (Gemeinden)

Almanya'da bugünkü yerel yönetimin temelleri 1808 yılına kadar uzanmaktadır. Belediyeler ilçe yönetimi içinde ve dışında ikiye ayrılmaktadır. Federal Almanya Cumhuriyeti'nin 16 eyaletinde 27 kent, 323 ilçe belediyesi, ilçe belediyelerinden bağımsız belediye ile ilçe sistemine dâhil toplam 12.629 belediye bulunmaktadır (Erkul vd., 2016, s. 47). Bunlar birçok konuda ilçe yönetiminin etkisi altındadırlar. İlçe yönetimi dışındakiler ise çoğunlukla nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerdir ve nerdeyse bütün yerel konularda özerklikleri bulunmaktadır. Ayrıca toplamda nüfusları 8.000 ile 10.000 arasında değişen belediye birlikleri bulunmaktadır. Bu birlikler örgütsel, teknik ve mali açıdan verimlilik sağlamak için oluşturulmuşlardır.

1.3. Hamburg Metropolitan Yönetimi

1 Mayıs 2002'den itibaren Hamburg Metropol Bölgesi, Hamburg şehrinin yanında iki bağımsız şehir ve 17 bölgeden (ilçe) oluşmaktadır. Hamburg Metropolitan Bölgesi 28.000 km² alanı kaplamaktadır ve 5,3 milyon nüfusa sahiptir. GSYİH 195 milyar Euro'dur. 4 Federal Eyalet, 17 bölge (ilçe), 3 Bağımsız şehir, 12 ticaret ve sanayi odası, ticaret birlikleri ve Alman Sendikalar Konfederasyonu gönüllü olarak güçlerini birleştirmeleriyle oluşmuştur (German-Italian Bilateral Meeting, 2017, s. 11-12). Merkezi Hamburg 1.800.000 nüfusu ile Almanya'nın ikinci büyük kentidir. Hamburg metropol alanı Almanya'nın ekonomik olarak en güçlü üç metropol bölgesinden biridir. Önemli şirketlerin ve işyerlerinin yarısından çoğu Hamburg şehrinde diğer yarıyı ise metropoliten bölgenin diğer ilçelerinde yer almaktadır.

Bir kent eyaleti olarak Hamburg hem bir eyalet hem de bir şehirdir. Uzman makamlar, federal eyaletlerdeki bakanlıklara karşılık gelmektedir. Bu makamlar, yönlendirir ve danışmanlık yaparlar. İlçelerle birlikte, belediye görevlerini de yerine getirmektedirler. Yönetim kurulunda her bir yetkili bakan, bulunduğu makama başkanlık etmektedir. Bu yetki ve sorumluluk meclise ve eyalet hükümetine aittir. İdarenin başında eyalet meclisleri bulunmaktadır. Mecliste on bir bakan ve çok sayıda ofis bulunmaktadır. Bunların yanında bir de bakanlıklar arasında görev yapan Meclis Başkanlığı ve Personel dairesi ile iki meclis ofisi mevcuttur (Hamburg, 2019).

Hamburg'a bağlı yedi ayrı ilçe, her ilçede (bölge) bir ilçe müdürlüğünün başkanlık ettiği bir ilçe ofisi bulunmaktadır. İlçe ofisleri yerel idari görevleri yerine getirmektedir. Müşteri merkezleri, vatandaşlar için başvuru noktasıdır. Her ilçede, vatandaşlar ilçe ofisinin çalışmalarını kontrol eden bir ilçe meclisi seçmektedir. İlçelerde 20 müşteri merkezinin yanında inşaat ve çevre için sosyal hizmet merkezleri ve ekonomik kalkınma merkezleri bulunmaktadır. Hamburg'a bağlı yedi ilçenin her biri 41 üyeden oluşan ilçe otoriteleri şeklindedir. Bu üyeler, dört yılda bir, Hamburg parlamentosu ile aynı anda seçilmektedir. Meclis başkanı, meclis üyeleri tarafından seçilmektedir. Hamburg'da Belediye başkan seçimi gizlidir ve 121 meclis üyelerinden çoğunluğu yani 61 üyenin oyunu alan başkan seçilir. Böylece, Hamburg Anayasası'nın 34. maddesi uyarınca seçilmiş olur (Hamburg, 2019).

Hamburg Metropolitan Yönetim Modelinde, iki kademeli metropol modeli uygulanmaktadır. Metropolitan hizmetlerden sorumlu üst ve alt olmak üzere tüzel kişiliği olan iki ayrı kademedeyen meydana gelen bir yönetim biçimi uygulanmıştır. Üst kademe metropol alan ölçeğinde örgütlenmiştir. Alt kademe ise ilçe ve belde şeklinde metropol alanın bir parçasını oluşturan daha küçük ölçekli belediyelerden meydana gelmiştir. Üst kademedeki yönetimin yürütme ve karar organları doğrudan halk tarafından seçilebildiği gibi dolaylı olarak alt kademedeki belediyeler tarafından oluşturulmaktadır. Yerel hizmetlerle ilgili yetki ve görevler alt ve üst kademe arasında paylaştırılmıştır. Üst kademe ölçek ekonomisinin sağlamış olduğu üstünlükleri kullanmaktadır. Aynı zamanda bu alana yönelik metropoliten alanın bütününe yayılmış yararlı hizmetleri yerine getirmekle sorumludur. Alt kademe, metropoliten alanın bir parçasını oluşturan kendi ölçeğindeki yerel nitelikli hizmetlerden sorumlu tutulmuştur (Oktay,2016;64).

Hamburg Metropol yönetim içinde, bölge konseyi, yönlendirme komitesi, bölgesel konferanslar, metropol bölge ofisi, toplumsal kuruluşlar, ilerleme projeleri ve bölgesel aktörler ve kuruluşlar önemli görevlere sahiptir. Bölge Konseyi, politika ve işbirliği programlarından, stratejik hedeflerin tanımlanmasından ve temel öneme sahip kararlardan en üst karar organı olarak sorumludur. Bu konseyde, eyalet hükümetlerinin üç temsilcisini, eyalet ilçelerinin bölge meclis üyelerini, her ilçede belediyelerin temsilcilerini, bağımsız şehirlerin belediye başkanlarını ve Hamburg'un üç ilçe başkanını içermektedir. Yönlendirme/İlerleme Komitesi, işbirliği ortaklarının yönlendirme ve koordinasyon sağlamaktadır ve çalışma programına, temel projelere karar verir ve kaynağını ortak fondan almaktadır. Söz konusu Komitede, iki eyalet devlet temsilcisi, her ilçeden bir ilçe belediye başkanını ve bir bölge temsilcisini içermektedir. Bunun yanında, yedi uzman çalışma grubu (turizm, yerleşim geliştirme, ulaşım, doğa bütçesi, iklim koruma ve enerji, ekonomi ve eğitim) ve alt çalışma grupları özellikle proje anlayışı ile işbirliğini zenginleştirmektedir. Bölgesel konferans ise bölgesel olarak geleceğe yönelik konularla ilgili bölgesel uyumu sağlamaktadır. Bu alanda ülke ve yerel politikalarla birlikte yerel alanda ilgili bölgenin halkının fikirleri alınmaktadır.

Hamburg'daki Metropol Bölge Ofisi ise bölgesel işbirliğinin tüm ortaklarının işbirliğini koordine ve organize etmektedir (Wacker, 2016, s. 579).

Hamburg, çevresindeki kırsal ve kentsel alanlarla birlikte önemli bir Metropoliten Yönetim bölgesi oluşturmaktadır. İkinci Dünya savaşından sonra özellikle 1955'lerden bu yana çevresindeki bölgelerle iş birliği içine girmiştir. Hamburg, özellikle bu bölgeler içerisinde yer alan Aşağı Saksonya, Mecklenburg-Vorpommern ve Schleswig-Holstein eyaletlerinden çeşitli aktörlerle birlikte çalışmaktadır. Temel ilkesi, gönüllü ve aktif işbirliği içinde güven ilişkisine dayanmaktadır. Her biri Hamburg ve diğer eyaletler tarafından finanse edilen fonların desteklenmesiyle, proje odaklı faaliyetleri onları özellikle turizm, doğa, ticari alanlar, yerleşim geliştirme ve hareketlilik alanlarında başarılı kılmaktadır. Bu işbirliği, 1991'de üçlü işbirliği anlaşması ve daha sonra da bölgesel düzeyde katılımlarla geliştirilmiş olup bölgesel konferanslar her yıl düzenlenen tematik forumlarla bölge ve il meclisleri, yerel idareler ve halkın temsilcileri, bölgesel aktörler ve kurumlarla güçlenmiştir. Hamburg Metropol Bölgesi, merkezinde Hamburg şehri ile birlikte yalnızca Alman tanınmış şirketleri için değil, uluslararası alandaki şirketler için de Kuzey Avrupa'nın en ilgi çeken ekonomi bölgelerindedir (Hamburg, 2019). Hamburg Metropol Yönetim alanı heterojen bir şekilde yapılandırılmıştır. Farklı niteliklere sahip kırsal alanlardan, ayrıca ulusal olarak da önemli şehirler, bölgeler veya yerlerden oluşmaktadır. Bu nedenle Hamburg Metropol Bölgesi'nin çalışmaları büyükşehir alanının kendisinin değil ortakların gücünün birlikteliğini göstermektedir (Wacker, 2016, s. 580).

2. TÜRKİYE'DE METROPOLİTEN (BÜYÜKŞEHİR) YÖNETİMİ VE İSTANBUL

Türk kamu yönetimi sisteminin kendine has özelliklerinin yanında diğer ülkelerin kamu yönetimi sistemleri ile ortak noktaları ve farklı yönleri mevcuttur. Türkiye üniter bir devlet olup 2017 yılında yapılan referandumunun sonucunda başkanlık sistemine geçmiş bulunmaktadır. 1982 Anayasa'sının 2. Maddesi Türkiye Cumhuriyetini insan haklarına saygılı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir olarak tanımlamaktadır. Bu ilkelere dayalı olarak devletin yasama, yargı ve yürütme esasları belirlenmiştir.

Türkiye'nin yönetim yapısı, örgütlenme ilkeleri çerçevesinde merkezi yönetim ve yerinden yönetim kuruluşları olarak iki ana bölüme ayrılmaktadır. Merkezi yönetim, "genel yönetim" olarak da adlandırılmaktadır. Merkezi yönetim, ülkedeki temel ve genel hizmetleri yerine getiren kurumlardan oluşmaktadır. Merkezi yönetim, Cumhurbaşkanlığı ve bakanlıklar ile bunlara bağlı kurum ve kuruluşların merkezdeki ve taşradaki teşkilatlarından meydana gelmektedir (Eryılmaz, 2017, s. 135). Merkezi yönetim ve yerinden yönetim esasları çerçevesinde örgütlenen Türkiye'de Anayasa'nın 123. Maddesinde İdarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu, kanunlarla düzenlendiği, İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığı ve Kamu tüzelkişiliğinin, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulduğu bildirilmektedir. Aynı zamanda Anayasanın 127.maddesine göre Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.

Anayasa'sının dışında, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı il özel idareleri kanunu ve 442 sayılı Köy Kanunu da yerel yönetimlerin hukuki statüsünü düzenlenmektedir. Özellikle 2000 yılı sonrası hız kazanan kamu yönetimi reform süreci ile yerel yönetimler üzerinde önemli yasal düzenlemelere gidilmiş ve mevcut büyükşehir yapılanmaları 5216 sayılı kanunda değişikliğe yapan 6360 sayılı kanunla hem büyükşehir sayısı artırılmış hem de uygulamalarda değişikliğe gidilmiştir

Türkiye'de bugün 81 il, 922 ilçe, 30 büyükşehir belediyesi, 519 büyükşehir ilçe belediyesi, 32.164 mahalle, 18.292 köy bulunmaktadır. Aynı zamanda Türkiye idari teşkilatında 30 büyükşehir belediyesi, 51 il belediyesi, 519 büyükşehir ilçe belediyesi, 403 ilçe belediyesi, 386 beldediyesi yer almaktadır (İçişleri Bakanlığı, 2019). İstanbul büyükşehir bölgesi ise Türkiye'de yer alan otuz büyükşehirden biridir ve kapsam alanında 39 ilçe belediyesi bulunmaktadır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi idari ve mali denetime tabidir, yönetim organları güçlü başkan, meclis ve encümenlerden oluşur. Meclis üyeleri tüm ilçe belediye meclis üyeleri arasından seçilir ve 301 üyesi bulunmaktadır (Çelikyay, 2010, s. 151). İstanbul Büyükşehir Belediye yönetiminde, iki kademeli metropoliten yönetim modeli uygulanmaktadır. Söz konusu iki kademeli bu modelde, üst kademe daha fazla yetki ve sorumluluğa sahiptir. Bunun yanında, alt kademeye de önemli düzeyde sorumluluk verilmiş ve daha dengeli bir yapı kurulmuştur (Oktay, 2016, s. 64). Ayrıca, metropoliten alanın tamamında örgütlenen bir üst kademe ve alanın küçük bölümünde örgütlenmiş ayrı tüzel kişiliği olan alt kademe yerel yönetimler yer almıştır. Söz konusu iki kademeli yönetimde büyük ölçekli hizmetlerin sorumluluğu, denetimi ve eş güdümü üst kademenin görevidir. Üst ve alt kademeler arasında dikey bir koordinasyon bulunur. Üst kademe organlarında dikey koordinasyonu sağlayan alt kademenin temsilcileri görev almaktadır (Oktay,2016, s. 65). İstanbul, gerek nüfusu gerekse tarihi, kültürel, sosyal dokusu ve ekonomideki yeri yönünden Türkiye'nin en kalabalık metropoliten yönetim alanıdır. 6360 sayılı kanun Türkiye'deki 30 büyükşehir için de geçerli olup İstanbul'a özgü ayrı bir kanun bulunmamaktadır.

3. İSTANBUL VE HAMBURG METROPOL YÖNETİMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Tablo 1’de İstanbul ve Hamburg metropoliten yönetim tiplerinin belli başlı özellikleri karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Tablodaki veriler incelendiğinde, İstanbul’un nüfusu Hamburg’dan on üç milyon daha fazla, yüzölçümü ise İstanbul’un yaklaşık dörtte biri kadardır. İstanbul metropoliten yönetim bölgesinde kendi şehrine ait 39 ilçesi bulunmakta iken Hamburg metropoliten alanında dört eyalet, 17 ilçe, iki bağımsız şehir yer almaktadır. İstanbul Türkiye’nin nüfusu bakımından en büyük şehri iken Hamburg Almanya’nın on altı eyaleti içinde yer alan özel üç kent eyaletlerinden biridir. İstanbul ülke nüfusunun yaklaşık %18’ini, Hamburg Metropoliten yönetim alanı ise ülke nüfusunun yaklaşık % 4,1’ini barındırmaktadır. Bundan dolayı nüfusu bakımından aralarında çok büyük bir fark bulunmaktadır. İstanbul ülkenin en büyük şehri iken Hamburg metropolü Almanya’nın küçük bir alanının kapsamaktadır. Toplam GSYH (Hamburg=195 Milyar Euro, İstanbul 220 Milyar Euro) ve kişi başına GSYH değerleri (Hamburg=64.567 Euro, İstanbul=14.638 Euro) bakımından Hamburg’un İstanbul’dan daha iyi durumda olduğu görülmektedir.

Tablo 1: İstanbul ve Hamburg Metropoliten Yönetim Modelleri Karşılaştırması

KRİTERLER	İSTANBUL	HAMBURG
Yüzölçüm (km ²)	5.712	28.000
Nüfus (Milyon)	15,06	5,3
GSYİH (Milyar €)	220	195
GSYH (Kişi Başı /€)	14.638	64.567
Başkan Seçim Sistemi	Seçmenler	Meclis
Başkanın Görev Süresi (Yıl)	5	4
Başkan Yardımcısı	yok	var
Belediye kuruluşu	1855	-
Metropoliten belediye oluş	1984	2012
Metropoliten alan olma (Nüfus)	750.000	500.000
Bağlı belediye sayısı	39	4E,17B,3 Bağımsız Şehir
Meclis oluşumu	seçimle	seçimle
Meclis toplantı aralığı	Ayda bir	İki haftada bir
Meclis üye sayısı	312	121
Yönetim tipi	İki aşamalı	İki aşamalı
Yetki	Genel	Genel
Denetim biçimi	Yargı ve merkezi denetim	Yargı ve sınırlı merkezi denetim
Organları	Güçlü Başkan, Encümen, Meclis	Başkan, Meclis
Hizmet Kapsamı	Dar	Geniş
Valinin Meclis Toplantısına Katılması	Hayır	Evet
Güvenlik, Eğitim ve Sağlık Hizmetleri	Merkezi Yönetim	Belediye Yönetimi
Meclis Üyeleri Seçim Yöntemi	Tek turlu	Belediye nüfusuna göre
Mali Yapı	Özerk	Özerk
Merkezi Hükümet Bütçesinden aldığı pay (%)	6	15,5

Kaynak: İBB (2018); Roskin (2014); Akın (2013); Erkul vd. (2016); Wacker (2016); Yaman ve Aydın (2018), Çelikkay (2010)

Hamburg’da büyükşehir belediye başkanı halk tarafından seçilen meclis üyeleri içinden, İstanbul’da ise doğrudan halk tarafından seçilmektedir. Başkanların görev süreleri İstanbul’da beş, Hamburg’da ise dört yıldır. Yalnız Hamburg’da birinci belediye başkanı Hamburg Eyalet Parlamentosu tarafından seçilmektedir. Hükümet başkanı olarak vekilini ve senatörleri (bakanları) atayıp ve görevden alabilmektedir. Fakat seçim vatandaşlar tarafından gizli oyla yapılmaktadır. Her iki şehirde de belediye başkanı yardımcısı bulunmamaktadır. İstanbul belediyesinin ilk kuruluşu 1855’de Hamburg Belediyesi’nin ise 1897’de gerçekleşmiştir. İstanbul’un 1984 yılında metropoliten alan olurken Hamburg’un ise İstanbul’dan 28 yıl sonra 2012’de metropoliten alan olmuştur. Shah (2012)’in OECD ‘de yaptığı çalışmaya göre metropoliten alanların yönetimi Türkiye ve Almanya’da “Dikey Koordinasyona Dayalı Metropoliten Yönetim” sınıflandırması içinde yer almaktadır. Bu tür Metropoliten yönetimde genellikle il ya da eyalet yönetimi bir arada bulunmaktadır. Bundan başka metropoliten alanın tamamında ya da büyük bir bölümünde örgütlenen bir üst kademe ve alanın küçük bölümünde örgütlenen ayrı tüzel kişiliği olan alt kademe yerel yönetimler yer almaktadır. Söz konusu iki kademeli yönetimde büyük ölçekli hizmetlerin sorumluluğu, denetimi ve eş güdümü üst kademelerin görevidir. Üst ve alt kademeler arasında dikey bir koordinasyon bulunur. Üst kademe organlarında dikey koordinasyonu sağlayan alt kademeden temsilciler görev almaktadır (Oktay,2016;65). Büyükşehir belediye sistemi, Türkiye’de büyükşehirlerin ve İstanbul’un federatif ve iki kademeli bir büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinden oluşmuştur. Hamburg’da da Büyükşehir belediye sistemi iki kademelidir. Alt kademe, üst kademeye göre çok daha fazla yetki ve sorumluluğa sahiptir. Yerel hizmetlere ilişkin yetki ve görevler iki kademe arasında paylaştırılmıştır.

4. SONUÇ

Almanya’nın federal yönetim sistemi kendine özgü bir yapıya sahiptir. Almanya, geçmişten gelen çok parçalı yönetim şekline sahip olduğundan siyasal birliğini sağlamak için federal devlet yönetimi sistemini benimsemiştir. Daha sonra federal sistemi güçlendirerek daha istikrarlı ve hale getirmiştir. Ayrıca, federal yapıyı sürdürbilmesi ve geliştirmesinde Almanya’nın tarihsel ve kültürel zenginliği etkili olmuştur (Karatepe, Önen ve Nalcı, 2014, s.57).

İstanbul ve Hamburg metropoliten yönetim modelleri karşılaştırıldığında kentsel alan İstanbul'da il düzeyinde yayılırken Hamburg'da kentsel alanın bölgesel düzeyde olduğu görülmektedir. Her iki metropoliten alanın coğrafi konum bakımından büyük bir liman ve ihracat ithalat merkezi olmaları ise en önemli ortak özelliklerinden bir olarak kabul edilebilir.

Almanya ve Türkiye'nin kamu yönetimi sistemi arasında önemli farklılıklar da bulunmaktadır. Bunların başında, Türkiye'de üniter devlet yapılanması hakim olup Almanya'da federal devlet yönetimi sistemi benimsenmiştir. Metropoliten yönetim sistemi açısından ise Hamburg'da daha çok bölgesel iş birliği ve gönüllü ortaklıklar bulunmaktayken İstanbul'da daha merkezi il düzeyinde büyükşehir belediye yapılanması yer almaktadır. Hamburg'da belediye organları arasındaki güç dengesine bakıldığında belediye meclisi ve başkanın dengeli düzeyde güç ve yetki sahibi olduğu görülmektedir. Meclisin çalışma koşulları Hamburg'da daha işlevseldir ve kontrol denge esaslı etkili bir şekilde çalıştıkları görülmektedir. Hamburg Metropoliten yönetiminde yerel yönetimler arasında yatay işbirliğine karar ve koordinasyona dayalı komisyonlar, ofisler, dernekler, sivil toplum kuruluşları, çalışma grupları, işbirlikleri, bölgesel aktörler ve kuruluşlar, bölgesel komiteler gibi organlarla desteklenen bir yönetim yapısı gözlenmektedir. Bu yapının İstanbul büyükşehir uygulamasından farklı olduğu görülmektedir.

Hamburg metropoliten yönetim bölgesinde başkan belediye meclisi tarafından beş yıllığına, İstanbul'da ise doğrudan seçmenler tarafından beş yıllığına seçilmektedir. Çalışma süreleri aynı olmasına rağmen uygulamanın farklı olduğu görülmektedir. Hamburg Metropoliten yönetim bölgesinde başkan metropoliten meclisin de başında yer almakta olup bir de yardımcısı bulunmaktadır. İstanbul metropoliten yönetim alanında ise belediye meclisinin ve encümeninin başında belediye başkanı yer almakta, başkana bağlı bir genel sekreter ve genel sekreter yardımcıları bulunmakta, başkan yardımcısı ise bulunmamaktadır. Hamburg Belediye başkanın meclis tarafından seçilmesi meclisin halkına karşı sorumlu olduğunu göstermektedir. İstanbul'da ise başkanın seçmenler tarafından seçildiğinden ve yetkisini merkezi yönetimden aldığından meclise karşı bir sorumluluğu olmadığı ortaya çıkmaktadır. İstanbul uygulamasında belediye başkanı meclise başkanlık etmektedir.

KAYNAKÇA

- Akın, Ö. (2013), *Federal Almanya'da Kamu Yönetimi*. Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.
- Akinci, A. ve Yavuzylmaz, O (2018, Aralık), Federal Almanya'da Yönetim Birimleri . In Haşim AKÇA (Sempozyum Başkanı), II: Uluslar arası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi.Çukurova Üniversitesi, Adana/Türkiye..
- Almanya Federal Meclisi (2018), *Olgular*, Ed. Georga Rauer, (D. M. Ermiş, n Çev.), <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/80140600.pdf> (Erişim Tarihi: 22.04.2019).
- Aydın, A.H. (2018). *Kamu Yönetimine Giriş*. Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınları.
- Batal, S. (2010), Almanya'da Yerel Yönetimler Ve Türkiye Yerel Yönetim Yapısı İle Mukayeseli Değerlendirmesi. *Mevzuat Dergisi*, 13 (147), 1-22.
- Can, İ. (2004), Almanya'da Devletin Yapısı ve Vergi Sisteminin Anayasal Temelleri. *Maliye Dergisi*, (154), 37-96.
- Comba, O ve Yaman, K (2016), A Comparative Analysis of Metropolitan Governance:The Cases of Eskisehir and Leeds, *International Review of Research in Emerging Markets and the Global Economy (IRREM)*, An Online International Research Journal, 2(1), 74-786
- Eken, M., Köseoğlu, Ö. ve Tuzcuoğlu, F. (2020), *Dünyada Metropoliten Kent Yönetimi*, Marmara Belediyeler Birliği Yayını
- Çelikkay, H. (2010), *Avrupa Birliği Ülkelerinde Metropoliten Kent Yönetim Sistematiği: İstanbul Ve Londra Kentleri İncelemesi*, (Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Kentsel Sistemler Ve Ulaştırma Yönetimi Bölümü, İstanbul). <https://tez.yok.gov.tr/> (<https://tez.yok.gov.tr/>) adresinden edinilmiştir.
- Eryılmaz, B. (2017), *Kamu Yönetimi*. İzmit- Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Erkul, H., Kara, H., Şimşek, Ş. (2016). BD ve Almanya Yerel Yönetimlerinin Karşılaştırılması. *Yönetim Bilimleri Dergisi* 14 (27), 33-58.
- Eryiğit, Burak Hamza . The Problem of Intermingling of Metropolitan Areas In Turkey and Proposition of A Regional Administration Model. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi* 5(4) , 129-135.
- Facts About Germany, (2019), Prese-und Informationsamt der Bundesregierung, , pp.180 Hamburg, https://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/en/system/files/download/tatsachen_2018_eng.pdf (Erişim Tarihi:10.04.2019)
- Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası, (2014), Almanca Türkçe Yasa Metni, (Çev. Prof. Dr. Christian Rumpf ve Dr. Gökçe Uzar Schüller, <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/80207000.pdf> (Erişim Tarihi:03/02/2020).
- German-Italian Bilateral Meeting On Metropolitan Governance, (2017), Final report, Edited by Matteo Scotto, http://inupiemontevalledaosta.it/wp-content/uploads/2018/02/Final-report_workshop_regional_metropolitan-governance.pdf (Erişim Tarihi:19.02.2020).
- Görmez, Kemal (1993). Türkiye'de Anakent Yönetiminin Sorunları, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 2, (1), s. 19-29.
- Gül, P , Batman, S . (2016), Dünya Ve Türkiye Örneklerinde Metropoliten Alan Yönetim Modelleri Ve 6360 Sayılı Yasa . *Yerel Politikalar* , 1(3) , 7-47 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yerelpolitikalar/issue/13663/165298>
- Güneş, M. (2009), Almanya ve Türkiye'deki Yerel Yönetimlere Karşılaştırmalı Bir Bakış. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 8(2), 145-165.
- Hamburg (2019), <https://www.hamburg.de/behoerden/3733948/fachbehoerden/> (Erişim Tarihi: 30.04.2019)
- İçişleri Bakanlığı (2019), <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx> (Erişim Tarihi: 30.04.2019)
- İBB (2018), Faaliyet Raporu, <https://www.ibb.istanbul/Uploads/2019/4/İBB-Faaliyet-Raporu-2018-new.pdf> adresinden ulaşılmıştır (Erişim Tarihi:30.04.2019)
- Karaer, T. (1990), Almanyalardan Birleşmesinden Önce F. Almanya'da Kamu Yönetimi ve Kamu Personeli, *Türk İdare Dergisi*, (388), 181-208.
- Karatepe, S., Önen, M., Nalcı A. N.(2014), *Almanya Federal Cumhuriyeti*, Yönetimsel Yapı İncelemeleri, (Ed: Burhan Aykaç, Hatice Altunok). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Oktay, T., (2016), Metropol Kent Yönetimi Yaklaşımları ve Uygulama Modelleri, *Strategic Public Management Journal (SPMJ)*, 2(4), 49-71.
- Roskin, M. (2014), *Çağdaş Devlet Sistemleri: Siyaset, Coğrafya, Kültür*, Ankara: Adres Yayınları Leberte Yayın Grubu.

-
- Shah, A., *Grant Financing of Metropolitan Areas: A Review of Principles and Worldwide Practices*, Policy Research Working Paper 6002, Washington: The World Bank.
- Topçuoğlu, E. & Yaman, K. (2017), Metropolitan Governments and Its Implementations in Warsaw, Delhi and Istanbul, *IOSR Journal of Business and Management (IOSR-JBM)*, 19 (12). Ver. III (December. 2017), PP 71-79
- Trading Economics (2018), <https://tradingeconomics.com/germany/population-in-urban-agglomerations-of-more-than-1-million-wb-data.html> (Erişim Tarihi: 03/02/2020)
- Uzun, Ş. (2003), Federal Almanya Yönetim Sistemi, *Yirmibirinci Yüzyılda Yönetim*, içinde (ed. Koraltay Nitas). Ankara: Türk İdari Araştırmalar Vakfı.
- Ulusoy, A. (2001), *Mahalli İdareler*, Seçkin Yayınları: Ankara.
- UN (United Nations) (2018), The World's Cities in 2018, https://www.un.org/en/events/citiesday/assets/pdf/the_worlds_cities_in_2018_data_booklet.pdf (Erişim Tarihi: 03/02/2020)
- Wacker, S. (2016), Metropolregionen – Kooperation und Wettbewerb in Deutschland und Europa, Informationen zur Raumentwicklung, Heft 5, Franz Steiner Verlag, Bundesinstitut für Bau-, Stadt-und Raumforschung (BBSR) im Bundesamt für Bauwesen und Raumordnung (BBR).
- Yaman, K., Aydın, İ.S. (2018), “Metropolitan Yönetim Modellerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi: Paris ve İstanbul Örneği”. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimlere Enstitü Dergisi*, 11(3), 1-7.
- Yalçındağ, S. (1989), “Federal Almanya’da Yerel Yönetimler”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 22, Sayı 1, Mart 1989, S.33-66

